

Toelichting VARIO-advies 27: Visie op een goede beleidsmix tussen vrije en thematische steun voor O&O in Vlaanderen

VLAAMS PARLEMENT – 23 JUNI 2022

VARIO

Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

1

Inleiding

Antwoord op vraag van minister Crevits om een visie op een juiste beleidsmix tussen de voor Vlaanderen eerder traditionele bottom-upkanalen en een meer thematisch/missiegerichte aanpak, zoals die internationaal opgang maakt.

Zie ook ambitie minister om meer maatschappelijke impact te genereren met overheidssubsidies + wil missie-gerichte aanpak op meer gestructureerde manier.

Vraag geïnterpreerd als vraag om handvaten voor verdeling financiële middelen.

Internationale benchmark?

- Missiegericht beleid, missies en missiegerichte initiatieven internationaal veel variatie;
- Beleidsmix en budgetten ook variabel.

➡ Geen internationale vbn. waar Vlaanderen zich direct aan kan spiegelen.

VARIO
Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

2

Kwantitatieve analyse: methodologie

Verhouding tussen thematisch vrije (bottom-up) en thematisch gestuurde (top-down) O&O-steun in Vlaanderen.

- Evolutie afgelopen 10 jaar: 2013, 2017, 2021 en vooruitblik 2022.
- Focus op recurrente middelen.
- Voornaamste bronnen: EWI-Speurgidsen.
- + relance.
- Gekaderd met federale en Europese middelen.

Kwantitatieve analyse: methodologie

- Categorieën:

Thematisch gestuurd/top-down

- o Overheidsopdrachten (PIO)
- o Beleidsondersteunend onderzoek (Steunpunten, ECOOM, KVAB, VARIO,...)
- o Domeinspecifiek i.f.v. uitdaging / i.f.v. uitdaging (AI, Cybersecurity, Moonshot,...)
- o Domeinspecifiek gefinancierd door andere beleidsdomeinen dan EWI en OV (INBO, ILVO,...)
- o Domeinspecifiek (FWO-Klinisch wetenschappelijk onderzoek, Landbouwkundig onderzoek, Plantentuin, VLIZ, ...)
- o Strategische bundeling bottom-up & top-down – meer vraag gestuurd vanuit de bedrijven (Speerpuntclusters)
- o Strategische bundeling bottom-up & top-down (SOC's)

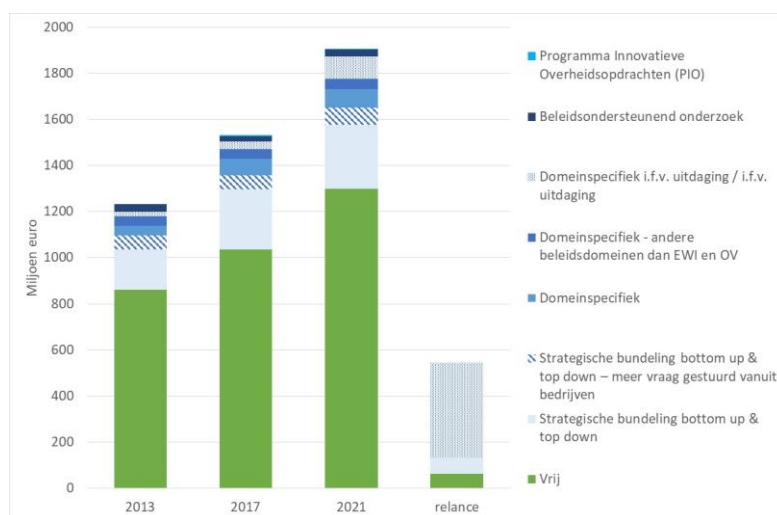
Thematisch vrij/bottom-up

Kennisinstellingen (FWO fundamenteel, onderzoeksdeel werkingsmiddelen universiteiten, BOF, ...) en bedrijven (O&O-bedrijfssteun, Baekelandmandaten, COOCK, TETRA,...)

Kwantitatieve analyse: resultaten

Absolute bedragen

- Nagenoeg alle categorieën gegroeid over de jaren
- Uitzonderingen: domeinspecifiek vanuit andere beleidsdomeinen dan EWI en O&V + beleidsondersteunend

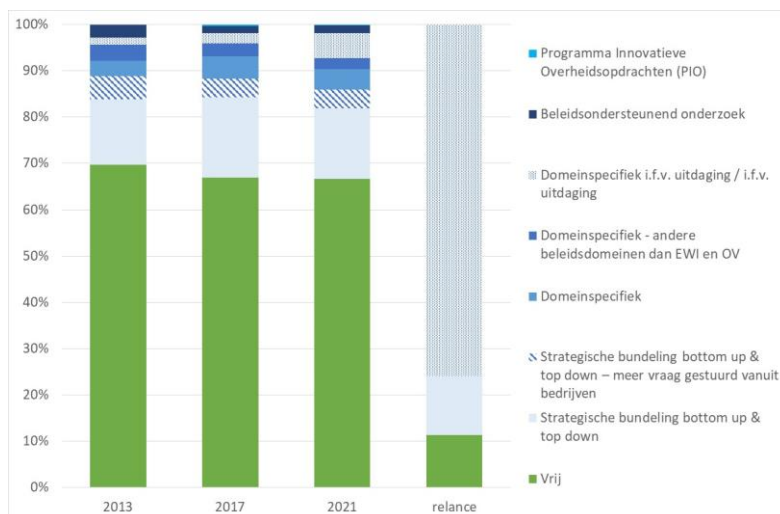
VARIO
Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

5

Kwantitatieve analyse: resultaten

Procentueel

- Reguliere middelen: twee derden bottom-up, lichte daling doorheen de tijd van ca. 70% naar 66,5%.
- Relance: ruim overwicht top-down

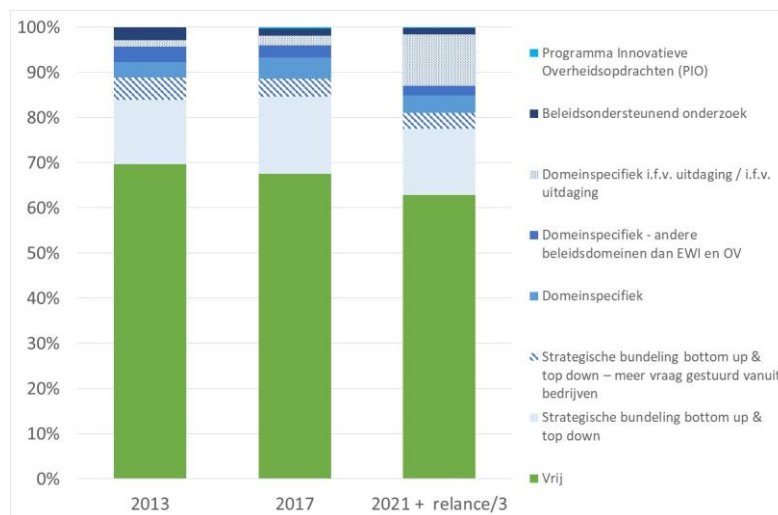
VARIO
Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

6

Kwantitatieve analyse: resultaten

Procentueel – relance bij reguliere (ruwe oefening)

Cf. gevaar doorsijpelen thematische van relance naar reguliere middelen

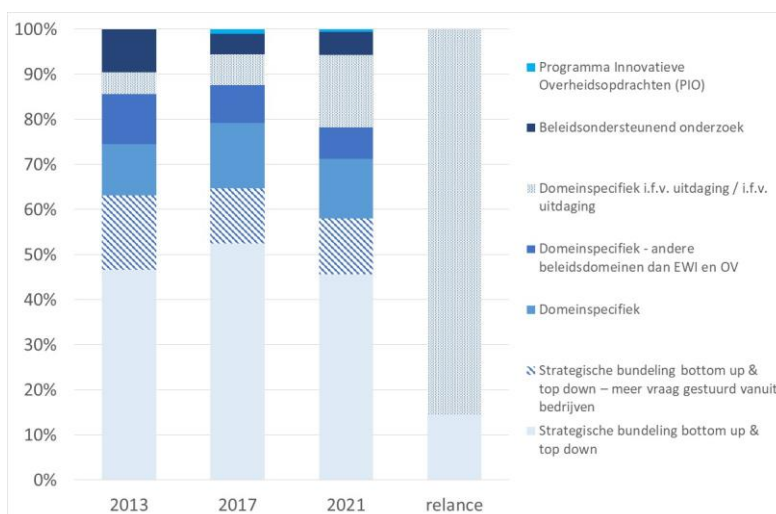
VARIO
Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

7

Kwantitatieve analyse: resultaten

Thematische middelen apart

- Ca. helft voor de SOC's (strategische bundeling bottom-up en top-down)
- Sterkste toename doorheen de tijd voor initiatieven met kenmerken van missies (domeinspecifiek i.f.v. uitdaging).

VARIO
Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

8

2022

- Groeipad: 40 mio euro extra recurrente middelen
  - 31,5 mio euro voor SOC's
  - 1,5 mio euro voor VLIZ
  - 7,5 mio euro voor FWO excellente onderzoekers na emeritaat
  - ⇒ Voornamelijk thematisch en specifiek SOC's
- Veranderingen in steunmechanismes.
  - Voor grotere bedrijven en grote energieverbruikers steun afhankelijk van voorwaarden op het vlak van duurzaamheidsbeleid en een roadmap voor de vermindering van de CO2-voetafdruk.
  - Andere vormen van financiering naast subsidies, bvb. terugbetaalbare voorschotten?

Federale en Europese steun voor O&O in Vlaanderen

FEDERAAL	2013	2017	2021
Vlaams aandeel in federale kredieten (ESA 35,5% Vl. + rest 56% Vl.)	301,1	332,8	333,5
Fiscale en parafiscale O&O-stimuli (geheel België)	771,8	1787,1	-
EUROPA	2013	2017	2021
Vlaams aandeel in EU-kaderprogramma	160,0	190,0	190,0

Bedragen in mio euro

VARIO

Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

9

Aanbevelingen

VARIO hecht groot belang aan thematisch vrije/bottom-up kanalen, maar er zijn geen goede, objectieve criteria om te staven wat de juiste numerieke verhoudingen zijn met de top-downmiddelen. Aanvoelen: op vandaag balans goed maar blijven opvolgen.

Aantal principes in de vorm van aanbevelingen.

Aanbeveling 1. Zorg voor een helder strategisch kader met duidelijke langetermijndoelstellingen.

- Thematische keuzes maken en focus aanbrengen soms nodig.
- Bestaand kader voldoende?

VARIO

Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

10

Aanbevelingen

Aanbeveling 2. Maak objectieve, heldere en standvastige keuzes en houd ze breed.

- Werken met beslissingsmatrix?
- Keuzes breed - voldoende kennisinstellingen en/of bedrijven moeten er kunnen op inschrijven. Competitie-element moet voldoende spelen. Slaagpercentages top-downkanalen opvolgen.

Aanbeveling 3. Zet beleidsmixevaluaties op en onderzoek hoe elk instrument individueel, en de totale mix aan instrumenten, bijdraagt aan de doelstellingen.

- Zowel bottom-up als top-down dragen bij; niet-blindstaren op de verdeling tussen de twee.
- Als in kaart is gebracht wat al bijdraagt, wat ontbreekt dan nog? Wat is eventueel nodig om top-down op te leggen?
- Voor het realiseren van missies, moeten het design van de programma's en hun KPI's daar ook op gericht zijn. Sturen houdt ook in dat er evaluaties gebeuren en dat wordt stopgezet wat niet in de richting van het doel

werkt.
VARIO
Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

11

Aanbevelingen

Aanbeveling 4. Houd het effectief realiseren van doelstellingen of missies voor ogen en kijk ruimer dan financiële middelen.

- Regelgeving en normering bvb. ook essentieel om een oplossing of technologie voor een maatschappelijke uitdaging te laten doorbreken, wanneer die bottom-up al is ontwikkeld.

Aanbeveling 5. Bewaar en koester bottom-upkanalen.

- Verhouding met top-down vandaag goed.
- Essentieel voldoende te behouden zowel voor bedrijven als voor kennisinstellingen. Op de lange termijn mogelijk aanleiding tot radicale innovaties die toelaten maatschappelijke uitdagingen het hoofd te bieden.

VARIO
Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

12

Aanbevelingen

Aanbeveling 5.1. Wees transparanter i.v.m. thematische initiatieven in de bottom-upkanalen.

- Bvb. ERA- en andere Europese netwerken; (deel) IPCEI (VLAIO); Covidoproepen en Frank De Winne SBO-mandaten (FWO).

Aanbeveling 5.2. Breng in kaart hoe ook bottom-upkanalen uit zichzelf bijdragen aan maatschappelijke doelstellingen.

- Achteraf in kaart brengen, niet vooraf opleggen.

Aanbeveling 5.3. Maatschappelijke impact inbrengen in bottom-upkanalen kan beperkt, maar houd het erg breed om de vrijheid niet in de weg te staan.

- Bvb. voorstel VARIO: globaal positieve impact op de SDG's als voorwaarde voor overheidssteun bedrijfsprojecten. (zie VARIO-advies 20 over de SDG's)

Aanbeveling 5.4. Heb bijzondere aandacht voor het fundamenteel onderzoek.

- Nog meer 'vrijheid' inbrengen. VARIO herhaalt oproep aan het FWO om meer high risk-high gain aanvragen te honoreren.

13

Aanbevelingen

Aanbeveling 6. Zorg voor optimale voorwaarden voor bedrijven om aan doelstellingen en missies bij te dragen.

- Voor bedrijven is vooral de internationale markt een cruciale driver. Maatschappelijke uitdagingen houden marktkansen in. Dat wordt echter nog te weinig zo gezien, en de overheid kan daar op verschillende manieren de aandacht op vestigen. (zie VARIO-advies 20 over de SDG's)
- Voor het oplossen van uitdagingen is het nodig om innovaties en technologieën die daarop inspelen voldoende te vermarkten. Er moet voldoende doorstroming zijn van de kennisinstellingen naar de bedrijven. Daarom zijn ook O&O-middelen specifiek gericht op kennisverspreiding van belang.

14

Aanbevelingen

Aanbeveling 7. Houd het steuninstrumentarium eenvoudig en transparant

- Voorwaarden aan steun verbinden, bvb. klimaatplan voor grotere bedrijven. VARIO geen voorstander; selectiecriteria moeten blijvend gesteld worden op het niveau van het project.
- Idee om subsidies deels te vervangen door terugbetaalbare voorschotten te onderzoeken vooraleer het wordt ingevoerd, incl. of dit laagdrempelige toegang tot steun niet in de weg staat.

Aanbeveling 8. Investeer vanuit alle beleidsdomeinen voldoende in beleidsondersteunend onderzoek i.f.v. evidence based beleid.

- Beleidsondersteunend onderzoek is een vorm van top-downonderzoek. De enige categorie van middelen waarvoor de financiering over de jaren niet is gestegen.

VARIO
Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

15

Vragen?

Dit en alle andere VARIO-adviezen zijn te vinden op www.vario.be

Contact:
Veerle.Linseele@vlaanderen.be
Danielle.Raspoet@vlaanderen.be

16